

EDİTÖRDEN

Saygıdeğer Bilim İnsanları,

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin resmî yayın organı olan Medeniyet Kültürel Araştırmalar Belleteni (MEDBEL) / Bulletin of Medeniyet Cultural Studies'in üçüncü sayısını yayımlamanın mutluluğunu yaşıyoruz. Dergimiz, ilk sayısı ile ilim dünyasının ilgisini çekmeyi başarmıştır. Bu çerçevede, ilerleyen dönemde yayımlayacağımız sayılarımızda, gerek alanında önemli eserler kaleme almış tecrübeli akademisyenlerimizin gerekse genç meslektaşlarımızın çalışmalarını dergimizin ilim dünyasına önemli katkılar sağlamayı hedeflediğini belirtmek isteriz.

Dergimiz birinci sayıdan itibaren ASOS Index, ResearchBib, ROAD indeksler tarafından taranmaya başlanmıştır. Üçüncü sayımızla birlikte, mevcut indekslere ek olarak yeni indekslere dâhil olunması planlanmaktadır.

Medeniyet Kültürel Araştırmalar Belleteni (MEDBEL) / Bulletin of Medeniyet Cultural Studies bu sayısında iki tanesi Tarih, iki tanesi Türk Dili ve Edebiyatı, bir tanesi çeviri olmak üzere iki tane Bilim Tarihi alanlarında toplam altı makaleye yer vermektedir. Ayrıca bu sayımızda kitap tanıtımına da yer vermekteyiz.

Dergide yer alan ilk makale, Mustafa Yavuz ve Yudum Çelik'e ait olup "Bir Drog ve Bileşen Olarak İbn Sînâ Tıbbında Su" başlığını taşımaktadır. Bilim tarihine mal olmuş eserlerde insan bedeni ve su ilişkisi nasıl kurulmuştur? Bu soruya bir cevap denemesi olarak bu makalede, el-Kanûn fi't-Tıbb'da suyun ele alınış biçimi irdelenmiştir. Bunun için el-Kanûn fi't-Tıbb'ın 1593 yılında Roma'da Arapça olarak basılan versiyonu dikkate alınmıştır. Zira bu eser hem Avrupa'da uzun yıllar ders kitabı olarak okutulmuş hem de Osmanlı döneminde (18. yy) yapılan Türkçe tercümede kendisinden faydalanılmıştır. Çalışmada, İbn Sînâ tıbbı bakımından suyun önemi vurgulanmıştır.

Tarih sahasında yazılan ikinci makale, 1559-1561 (966-969) yıllarını kapsayan Üsküdar Kadı Sicillerinden istifade edilerek, Üsküdar beldesi için 1560 yılına ait tahrir defterine kaydedilmeyen kişiler tespit edilmiştir. Kişilerin unvan ve meslek bilgilerine sicil kayıtlarından bakılarak, vergi muafiyetine sahip olup olmadıkları irdelenmiştir. Bunların içerisinde vergiden muaf olan kişiler tespit edilmiş, geriye kalanların ise vergiden muaf olmalarını gerektirecek hiçbir özelliğine sicil kayıtlarında rastlanmamıştır. Çalışmada, vergiden ötürü kaydedilmesi beklenen bu kişilerin tahrir defterine neden kaydedilmedikleri tartışılmış, bunun için çeşitli tahminler yürütülmüştür. Elde edilen sonuçlar, Üsküdar özelinde tahrir için yapılan sayımların eksik olduğunu ve tahrir verilerinin geçmişe dönük nüfus hesaplamaları bakımından sorgulanması gerektiğini göstermiştir. Bunun yanında vergiye tâbî oldukları tahmin edilen kişilerin de deftere kayıtlı olmaması, bu defterleri sadece vergiden muaf olan kişilerin sayımı bakımından değil, aynı zamanda vergilendirilebilen kişilerin sayımı bakımından da problemlidir. Mine Arslan tarafından hazırlanan bu makale "Tahrir Defteri Verilerinin Nüfus Hesaplamaları için Güvenilirliğine Dair Mukayeseli bir İnceleme" başlığını taşımaktadır.

"Ad Öbekleri, Sözlükbilimsel Adlar ve Birleşik Adlar" başlığını taşıyan üçüncü makale, Tai Ma tarafından hazırlanmıştır. Makalede, geleneksel alanyazındaki ad öbeği kavramını güncel dilbilimsel bakış açısıyla gözden geçirip birleşik adlardan ayırmayı hedeflemektedir.

Şirina Aziz tarafından kaleme alınan "Moğol İmparatorluğu'nda Ortak Tüccar Uygulaması ve Ortak Tüccar Uygulamasının Ming Hanedanı Döneminde Sona Erişi" başlıklı makalede Moğol İmparatorluğu döneminden (1206-1368) önce Uygurlar başta olmak üzere diğer yabancı kavimlerin Çin'e yerleşerek yürüttükleri ticari faaliyetler incelenmiştir. Cengiz Han ve Ögeday Han döneminde tüccarlara ferman, berat ve payzaların verilmesi, onların yam

teşkilatından faydalanmaları ve her türlü vergilerden muaf tutulmaları gibi ayrıcalıklar sağlanırken, Mönge Han dönemine gelindiğinde ise yaptıkları suistimallerden dolayı bu ayrıcalıklara son verilmiştir. Ancak daha sonra tahta geçen hanlar döneminde tüccarlara sağlanan bu ayrıcalıklara devam edilmiştir. Çalışma ortak sisteminin ne olduğu, bu sistemin Moğol İmparatorluğu döneminde nasıl işlediği ve Ming Hanedanı döneminde Çin’de nasıl sona erdiği üzerinde durulmuştur.

“1855 Bükreş’te Basılan “Bulgar Dilindeki Türkçe ve Yunanca Kelimeler Sözlüğü” Üzerine Bir İnceleme” başlığını taşıyan beşinci makale ise Fatma Zehra Ekşi ve Abidin Karasu tarafından kaleme alınmıştır. Bu makalede, XIX. yüzyılın ikinci yarısı Bulgaristan’da milliyetçilik akımlarının tesiriyle dilde sadeleştirme ve yabancı sözcüklerden arınma çalışmalarında önemli bir artış olduğu tespit edilmiştir. Ulus bilinci ön plana çıkan Bulgar milleti, dilini arındırma yoluna gitmiştir. Bu dönemde sözcükleri Mihaila Pavleva tarafından derlenen, dizgisi Plevneli Aleksandır T. Jivkov tarafından yapılan “Bulgarca’daki Türkçe ve Yunanca Kelimeler Sözlüğü” 1855 yılında Bükreş’te İ. Kopaynikov matbaasında basılmıştır. Sözlük Bulgarcadaki Türkçe kelimelere ilk defa dikkat çekmesi bakımından son derece önemlidir. Araştırmada, sözlük hakkında bilgi verilmiş ve kelimeler üzerinde genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Altıncı ve son makale bir çeviridir. Mukaddes Çapar tarafından İngilizceden Türkçeye tercüme edilen makale “Alkmaion” başlığını taşımaktadır. Bilim Tarihi alanındaki bu makaleyi Carl Huffman kaleme almıştır. Çalışma, Yunan Dönemi tıp yazarı ve filozof-bilim insanı Krotonlu Alkmaion ele almaktadır.

Dergimizin bu sayısı ayrıca kitap tanıtımına da yer vermektedir. M. Zahid Tiryaki ve Kübra Bilgin Tiryaki tarafından kaleme alınan “İslâm Düşüncesinde Mizaç Teorileri” başlıklı kitap Merve Sürmeli’nin tanıtımı yazısıyla okuyuculara tanıtılmıştır.

Dergimizin üçüncü sayısına çalışmalarını gönderen değerli yazarlarımıza, hazırlanmasında emeği geçen yayın kurulu üyeleri ile alan editörlerine ve kıymetli vakitlerini ayırarak makaleleri değerlendiren hakemlerimize teşekkür ediyoruz. Sözlerimi, dergimizin sonraki sayılarında aydınlatıcı, ilgi çekici, bilime katkı sağlayan makalelerle bir adım daha ileri giderek yayın hayatını sürdüreceğini belirterek sonlandırmak isterim.

Dr. Öğr. Üyesi Abidin KARASU
Editör